

УДК 657.37

Дмитренко О.М., к.е.н.,
старший викладач кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
Житомирський національний агроекологічний університету

ПЕРЕВАГИ ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИМИ КОМПАНІЯМИ

В сучасних умовах можливості фінансової звітності не в повному обсязі спроможні задовольнити інформаційні потреби зацікавлених користувачів, які вимагають більш комплексної інформації не лише про фінансовий стан та результати діяльності компаній, але також про здатність компанії створювати вартість, фактори формування вартості, певні соціальні, екологічні та управлінські аспекти діяльності. Наразі в країнах з розвинутою економікою сучасними компаніями широко практикується використання інтегрованої звітності, в якій поєднується фінансова та нефінансова інформація.

При формуванні інтегрованої звітності у міжнародній практиці керуються наступними документами: Керівництвами із звітності сталого розвитку, розробленими Глобальною ініціативою зі звітності (GRI), Міжнародним стандартом з інтегрованої звітності, прийнятим у 2013 році Міжнародною радою з інтегрованої звітності (IIRC), принципами Глобального договору ООН.

Основною метою складання інтегрованої звітності є поєднання у єдиному звіті інформації різних форм звітності (фінансової та нефінансової) з метою відображення здатності та ключових факторів створення вартості в компанії у довгостроковому періоді. Важливим є те, що діяльність компанії аналізується комплексно – з позиції її екологічної, соціальної і економічної результативності. Варто також відмітити зміщення акцентів користувачів в бік нефінансової інформації.

Серед основних переваг інтегрованої звітності доцільно виділити такі:

- інформація таких звітів орієнтована на ширше коло користувачів, особливо на потреби інвесторів, кредиторів тощо, що значно підвищує рівень їх довіри;

- за рахунок використання значного обсягу релевантної фінансової та нефінансової інформації, зацікавленим особам надається більш повна «картина» реального стану компанії та її бізнес-модель;

- інтегрована звітність орієнтована на усі види капіталу: фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціальний та природний та підвищує рівень відповідальності за його використанням;

- інтегрована звітність доповнює та пояснює набір показників фінансової звітності;

- з використанням інтегрованої звітності розширюється інформаційна база для оцінювання ризиків та стратегічних можливостей компанії, результатів її діяльності в контексті соціального, екологічного та економічного розвитку;

- інтегрована звітність, на відміну від фінансової, спроможна адаптуватись до вимог користувачів та середовища тощо.

Поряд із значними перевагами існують певні проблемні питання, що ускладнюють формування інтегрованої звітності в практичній діяльності вітчизняних компаній. В першу чергу, варто відмітити недостатність методичного та методологічного регулювання формування інтегрованої звітності. Зокрема, принципи та правила її складання і подання не регламентовані вітчизняним законодавством.

Не визначеним залишається питання розміру та ступеня уніфікації/диференціації інформації, що міститься в інтегрованій звітності. Якщо форма інтегрованого звіту не затверджена, то, відповідно, підприємства можуть подавати звітність, в якій відобразатимуть не всі структурні елементи, що передбачені відповідним міжнародним стандартом та керівництвами, описаними вище. У зазначених документах також не наводиться набір показників та індикаторів, які повинні відображатись в інтегрованій звітності, а надається лише набір принципів, яких слід дотримуватись при її складанні, внаслідок чого виникає проблема неоднозначності трактування і використання цих принципів. Самостійний вибір компаніями показників інтегрованої звітності унеможливує процес порівняння останньої для адекватної оцінки та формування рейтингів.

Ще один аспект – це складність забезпечення суттєвості інформації інтегрованої звітності, зокрема, щодо екологічних та соціальних аспектів діяльності, що, в свою чергу, створює проблемні моменти для проведення аудиту такої звітності. Навіть орієнтуючись на вищезазначені документи, не можливо розробити єдиний підхід до відображення соціальних, екологічних та економічних аспектів діяльності компанії в інтегрованій звітності, оскільки вони можуть суттєво відрізнятись в залежності від галузі, виду діяльності та прийнятої підприємством бізнес-моделі.

Слід також зауважити, що не всі підприємства сьогодні готові розкривати всю наявну інформацію щодо стратегії розвитку, створення вартості, певних ключових факторів успіху, оскільки вони можуть бути використані конкурентами для покращення їх позицій на ринку.

Відповідно до міжнародних стандартів та національного законодавства підприємства зобов'язані формувати та подавати фінансову звітність, яку відмінити найближчим часом ніхто не буде, що, в свою чергу, може стати стримуючим фактором складання та подання інтегрованої звітності через значні витрати часу на її підготовку. Окрім того, підготовка інтегрованого звіту вимагає також значних фінансових ресурсів, оскільки передбачає використання спектру візуалізацій, створених з використанням комп'ютерних програм, а іноді вимагає залучення і професійних організацій, чи команд, які займаються підготовкою нефінансової звітності.

Водночас, незважаючи на існування певних труднощів та невизначеностей, формування інтегрованої звітності вітчизняними компаніями є вимогою сучасності, оскільки є новим способом представлення цілісної системи бізнесу та уможливує об'єктивну оцінку ефективності управління усіма видами капіталу в контексті концепції сталого розвитку.